

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราเป็นชาวพุทธ เราศึกษารวมกันมา บอกว่าความเป็นจริงคือการปล่อยวาง คือความว่าง ทุกคนบอกเป็นความว่าง แต่ความว่างของเราเป็นความว่างด้วยสามัญสำนึก เป็นความว่างไปด้วยการสร้างขึ้นมา ถ้าเป็นความว่างความจริง เราจะไม่เป็นความทุกข์อย่างนี้

นี่เวลาเราบอกว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาพุทธสอนให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ผู้ที่พ้นจากทุกข์ ในพุทธศาสนา ในอริยสัจ ตามความเป็นจริง เราก็สร้างภาพกัน พอสร้างภาพกันนี้ มันเป็นการสร้างภาพ.. สร้างภาพอยู่ได้ชั่วคราว มันอยู่ได้ชั่วคราว

พอความจริงมันปรากฏเห็นใหม่ นี่การปล่อยวาง พอมีความสุข ทำไมพฤติกรรมจะเป็นแบบนั้นกัน ทำไมพฤติกรรมทำแต่ความฉ้อฉล นั่นเป็นเรื่องของโลกนะ มารยาตาโดย ความเป็นมายาภาพ มายาภาพมันเป็นมายา เป็นของชั่วคราว มันมีจริงไหม.. มันมีจริงของมันในความเป็นมายา

มายาของโลก! เรามองมายาของโลก โลกนี้โลกสมมุติ มันเป็นความจริง ความจริงสมมุติ เป็นสมมุติเพราะอย่างใด คุณดูมายาเห็นใหม่ คุณดูนักแสดงนี้ งานของเขาคือการแสดง การแสดงก็เป็นมายาทั้งหมดเลย แต่เงินทองเขาไหลมาเทมานะ ความเป็นมายาภาพ นั่นนะ เขาสร้างเป็นวิชาชีพ อาชีพของเขานี้มหาศาลเลย อันนั้นเป็นเรื่องของโลกเห็นไหม

ในการประกอบสัมมาอาชีพของเราก็เหมือนกัน ในความเป็นมนุษย์ของเราดีกว่าเราจะประสบความสำเร็จทางชีวิต เราจะมีหน้าที่การงาน มารยาตาโดยทั้งนั้น มายาทั้งนั้นนะ แต่มันจริงตามมายานะ มันจริงของมัน ถ้ามันจริงของมันเห็นใหม่ นี่เราต้องทำความจริง นี่ความจริงของโลก ความจริงตามสมมุติ มันไม่ใช่จริง

คูสิ เราทำหน้าที่การงานขึ้นมาเนี่ย เรามีสถานะเป็นแม่ คูสิ หน้าที่ของแม่ หน้าที่สถานะเป็นลูก สถานะของพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย นี่สถานะหนึ่งๆ เห็นไหม แล้วสถานะมันเปลี่ยนแปลงไปใหม่..สถานะมันเปลี่ยนแปลงไป นี่เป็นอนิจจัง ความเป็นอนิจจัง สิ่งที่มีมันเป็นอนิจจังคือมันไม่จริง ความเป็นอนิจจังทำไมมันมีการเปลี่ยนแปลง มันไม่คงที่ ความเป็นอนิจจังเห็นไหม แต่มันเป็นความจริงอะ มันเป็นความจริงนะ มันเป็นผลของวิฏฐะนะ การเกิดและการตายเป็นผลของวิฏฐะ

เราเกิดมาเจอคนข้างเคียง อย่างเช่น บ้านใกล้เรือนเคียง ถ้าเขาเป็นคนดี เป็นสิ่งที่เราเข้ากันได้ดี เราจะมีความสุขมากเลย แต่บ้านใกล้เรือนเคียงของเราเป็นคนพาลนะ เราทุกข์ไปทั้งชีวิตเลยนะ บ้านมันติดกันนะ ก็ทนทุกข์ไปตลอดเลย นั่นเป็นเพราะอะไรละ นี่กรรม!

เวลาผลของกรรม.. นี่ผลของวิฏฐะ การเกิดของวิฏฐะ วิฏฐะมันพาให้เราเกิดเราตายขึ้นมาเนี่ย วิฏฐะ..ใครพาให้เราเกิด กรรม..การทำดีทำชั่วของเราเกิด

ถ้าความดีเกิด.. เกิดทุกคน เกิดเหมือนกัน ความเกิดเป็นเสมอภาค เราเป็นญาติกัน โดยธรรม เราเกิดมามีปากมีท้องเหมือนกัน ทุกคนปรารถนาความสุขเหมือนกันเกลียดทุกข์ ต้องการปรารถนาความสุขแต่มันสมความปรารถนาบ้างไหม

มันสมความปรารถนาบ้าง เป็นบางครั้งบางคราว ถ้าเราทำบุญกุศลมา ความว่าบุญกุศลนะ บุญกุศลเห็นไหม คูสิ คนตกทุกข์ได้ยากนี้ จะมีคนช่วยเหลือเจือจานเพราะอะไร.. เพราะเขาสร้างคุณงามความดีของเขามา คนๆ นี้เป็นคนที่ยังไม่เชื่อถือ เวลาตกทุกข์ได้ยากนะ ไม่มีใครดูแลเลย เป็นเพราะเหตุไฉนละ.. เพราะกรรมดีกรรมชั่วมันให้ผลเห็นไหม

นี่พูดถึงกรรมดีกรรมชั่วให้ผลนะ แต่ที่เราเกิดมานี้..มายา สิ่งที่เป็นมายา มันจริงตามมายา เราต้องจริงนะ ความเป็นอยู่ในชีวิตเรานี้ เป็นคนจริง เราจริงขึ้นมาเนี่ย เราแอบเหงื่อต่างน้ำ ทำหน้าที่การงานตามความจริงของเรา นั่นล่ะจริง! จริงตามสมมุติ

แต่ในพุทธศาสนาละ เราจะมีมากมีน้อย เราจะทุกข์จนเจ็บใจขนาดไหน แต่ถ้าเราปฏิบัติธรรม เรามีหัวใจที่เป็นธรรม สิ่งนี้เราเข้าใจได้ไง ถ้าเราเข้าใจได้นะ เราไม่ทุกข์กับมันนะ

คนที่เข้าใจไม่ได้ คุณเล็กสิ.. ไปชัดใจมันสิ มันร้องไห้ มันตีโพยตีพาย เพราะมันเข้าใจสิ่งนั้นไม่ได้ มันเข้าใจไม่ได้มันก็มีความทุกข์เห็นไหม

แต่ผู้ใหญ่เรามองออกว่า สิ่งนั้นมันเป็นของเล่น คือผู้ใหญ่เขาพูดเล่นกันนี้ การมีของเล่น ของเล่นคือไม่ถือสา มันก็ทำใจได้

นี่เหมือนกัน ถ้าหัวใจในการประพฤติปฏิบัติ ในพุทธศาสนา เรามีหลักมีเกณฑ์ของเรานะ นี่ชีวิตนี้จริงตามสมมุติ จริงตามความเป็นจริงนี่แหละ แต่จริงอย่างนี้ จริงชั่วคราว แล้วชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เราจะต้องจากกันไปทุกๆ คน ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด

ถ้าเราพลัดพรากไป เรามีสมบัติเป็นของเราไป นี่สิ่งที่มีมันเป็นจริงตามสมมุติ นี่มันจริงชั่วคราวนี้ แล้วความจริงแท้ละ ความจริงที่ไม่เป็นมายาภาพ ความจริงที่เป็นความจริงขึ้นมา

เห็นไหม คุณ เลี้ยวมาเรื่อยๆ นี่ เวลาคนปฏิบัติไป เวลาจิตมันเป็นสมาธิขึ้นมา เห็นนิมิต นิมิตก็มายา นิมิตก็มันเกิดจากใจใจ ความคิดเกิดจากใจเป็นมายาหมด ความเกิดดับเกิดดับ นิมิตก็เกิดจากใจ ก็ต้องอาศัยความเป็นมายานั่นละ พยายามตั้งตัวขึ้นมาให้ได้

นี่ก็เหมือนกัน เราอาศัยความเป็นมายาของโลก เพื่อดำรงชีวิต เพื่อมีอาชีพ เพื่อความมั่นคงของชีวิตใช่ไหม มันก็เป็นมายาทั้งหมด แต่เราทำความเป็นจริง ทางโลกเขาจะมีการทำวิจัย มีการต่างๆ เพื่อให้เข้าใจ ให้รู้จริงในทางการตลาดนั้น เพื่อเขาจะได้ตัดสินใจไม่ให้ผิดพลาด

ในการประพฤติปฏิบัติของเราก็เหมือนกัน ถ้าเรามีการวิจัยของเรา เรามีปัญญาของเราเราใคร่ครวญของเราเราจะได้ไม่ติดมายาของเราไง เราไม่ติดมายาภาพของเรานะ นี่พุทธศาสนาสอนที่นี้ นี่เราทำบุญกุศลกันนี้ นี่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัยนี้เพื่อดำรงชีวิต

ชีวิตนี้คือพลังงาน เราว่าชีวิตนี้คือมนุษย์ มนุษย์นี้ ..พอจิตออกจากร่างไป มนุษย์มันก็อยู่ในมนุษย์นี้แหละ ชีวิตนี้คือพลังงาน พลังงานคือตัวจิตนี้ ตัวจิตนี้มันมีอะไรเป็นเครื่องแสดงออก.. มันกินธรรมชาติเห็นไหม กินธรรมชาติ มีธรรมารมณ์เป็นอาหารจิตนี้มีความ

นึกคิดเป็นอาหาร จิตนี้มีอารมณ์สัญญาเป็นอาหาร จิตนี้มีความคิด ความดี ความชั่วเป็นอาหาร คิดชั่วมันก็เดือดร้อน

เวลาเรากินของเผ็ดเห็นไหม กินเข้าไปนี่ คายทิ้งเลย ของร้อนนี่กินเข้าไปคายทิ้งเลย เพราะมันลวกปากเรา เวลาจิตมันคิดชั่วนี้ มันคายไม่ออก.. มันสะบัดไม่ได้.. มันสะบัดไม่ออก.. มันทุกขมันอะ

นี่ไง ธรรมเป็นอาหาร ถ้ามันสะบัดไม่ออก กินของร้อน เราคายออกแล้ว แต่คนมันไม่ยอมนะ เวลากินของร้อนเสียดายใจ ไม่ยอมคาย ลวกปากมันไป เพราะความเสียดาย ความเข้าใจของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าพูดถึงทางโลก เขายังต้องมีปัญญาของเขา ถ้าทางธรรมเห็นไหม นี่มายา! จริงตามมายา มายาภาพของเขา ความจริงนะมันเป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นวัตถุธาตุเห็นไหม แต่ถ้าผู้ปฏิบัติจริงรู้ตามเป็นจริง ไม่ใช่นามธรรม

ถือเป็นนามธรรมเหมือนกับรูปธรรม เพราะอะไร.. เพราะธาตุรู้ สิ่งที่เป็นธาตุรู้ นะ มันรู้จริงของมัน.. มันเห็นจริงของมัน.. มันจับต้อง มันพิจารณาของมัน.. แต่เป็นนามธรรมนี่แหละ

คูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดกับหลานพระสารีบุตร “ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ เธอไม่พอใจอะไรใน โลกนี้ทั้งหมดเลย เธอไม่พอใจอะไรทั้งหมดเลย ไม่มีอะไรถูกใจเธอสักอย่างหนึ่งเลย เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วยสิ อารมณ์ความรู้สึกของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง”

อารมณ์ความรู้สึกก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง จับต้องได้นะ ถ้าจิตมันจับต้องไม่ได้ จิตมันรับรู้อารมณ์ได้อย่างไร นี่ไง สิ่งที่เป็นนามธรรมๆ นามธรรมนี่เป็นความจริง นามธรรม เพราะว่าจิตเป็นนามธรรม มันแทรกซึกเข้าไปได้ทุกๆ อณูเลย คูสิ เวลาเขามีฤทธิ์มีเดช เวลาเขาเดินผ่านกำแพง เขาเขาไปรอดหมดละ มันเป็นไปได้อย่างไร

เรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องไสยศาสตร์ เรื่องอภิญา ๖ นี่นะ เรื่องหุทิพย์ ตาทิพย์นี้ ผู้ที่ปฏิบัติแล้วนะเห็นเป็นของเล่น ของเล่นๆ เห็นไหม เป็นมายา แต่คนปฏิบัตินี้ ผู้วิเศษ ผู้สูงมีความรู้ สิ่งนั้นนะเอามาหลอกหลวงกัน แต่ถ้าเป็นความจริงเขาไม่เอาหลอกหลวงกัน

หลวงปู่มั่นบอกกับหลวงปู่เจี๊ยะไว้..

“อภิญญาแก้กิเลสได้ไหม”

“ไม่ได้เว้ย”

“แล้วหลวงปู่ทำทำไมล่ะ”

“ทำไว้เป็นเครื่องมือ เป็นอุปกรณ์ไว้สั่งสอนคน”

เอาไว้สั่งสอนเห็นไหม เป็นเครื่องมือ ไม่ใช่ความจริง เพราะรู้วาระจิต รู้ต่างๆ มัน เป็นเครื่องมือดักใจ พอดักใจแล้วพยายามตะล่อมให้เข้าถูกทาง คิดอย่างนี้ไม่ถูกนะ.. คิด อย่างนี้เป็นความผิดพลาดนะ.. ถ้าคิดแล้วมีการกระทำมันจะถดถอยไปมากกว่านี้นะ... แต่คน คิดยังไม่รู้เลยนะ แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านผ่านมาแล้วท่านรู้เห็นไหม

ท่านรู้แล้วท่านดักใจ นี่ไง เอาไว้เป็นเครื่องมือสั่งสอนคน มันไม่ใช่อริยสัจ มัน ไม่ใช่ความจริง ไม่ใช่ความทุกข์จริง

ถ้าเป็นความทุกข์ คุณติ เหมือนมายา มันเกิดดับ เกิดดับ ความคิดมันเกิดดับ ทุก อย่างมันเกิดดับ มันทุกข์ขนาดไหนมันก็ปล่อยวาง พอถึงที่สุดแล้วมันจบกระบวนการ ของมันแล้วนะ มันสิ้นสุดแห่งความคิดมันก็หยุดของมันเอง แต่การที่มันหยุดเองนี้มันมี ผลไง มีกรรมดีกรรมชั่ว ผลกับใจดวงนั้นไง มันมีกรรมดีกรรมชั่วกับจิตดวงนั้น ถ้ามันไม่ คิด มันสร้างคุณงามความดี มันจะสร้างคุณงามความดีกับจิตดวงนั้นไง

จิตดวงนั้นมีคุณงามความดี จิตดวงนั้นมีการกระทำที่ดี ดวงจิตที่ดีมันพัฒนาไป ทางที่ดี เห็นไหม นี่บุญและบาป

บุญและบาป... บาปทำให้ตกนรกอเวจี บุญนั้นทำให้เกิดบุญกุศล บุญกุศลความดี นี้จะเป็นเครื่องดำเนินให้การประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ต้องอาศัยความดี ความเพียรชอบ งานชอบนี้เป็นความดีทั้งนั้น เป็นความเพียรวิริยะอุตสาหะ มันมีความเพียร มีความวิริยะ อุตสาหะเห็นไหม มันเป็นมายาใหม่ !

นี่ใจโลกเขา มายานี้เป็นอาชีพของเขาละ มายาต่างๆ มันเป็นอาชีพ เป็นวิชาชีพของเขา ไอ้การกระทำนี้มันก็เกิดจาก... ดอกบัวเกิดจากโคลนตม โคลนตมคือภวาสวะ คือภพ คือสถานะของใจ คือใจที่เกิดเป็นมนุษย์ ใจที่ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม มีสถานะ มีใจ ตัวใจนี้เป็นตัวที่กำเนิด นี้โคลนตม!

เพราะสิ่งที่เป็นโคลนตมเห็นใหม่ มันเป็นสารอาหาร สิ่งใดก็เกิดขึ้นได้ทั้งหมด นี้ก็เหมือนกัน ความคิดคิดชั่วมันเกิดขึ้นได้ทั้งหมดละ เรามีสติปัญญาขึ้นไป เข้าไปสู่ภวาสวะ สู่วิชาญาณอันนี้ใจ แล้วพัฒนาการอันนี้ขึ้นมา พิจารณาอันนี้ขึ้นมา นี่อาหารของใจ นี่ความจริงมันเกิดได้!

จริงตามมายาภาพ โลกเป็นของปลอมทั้งนั้นนะ ของปลอม.. ของปลอมก็ทิ้งให้หมดสิ เงินก็ของปลอม แล้วทำไมแสวงหา ..แสวงหามาเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย โลกเขาใช้อาศัยกันอย่างนี้ อยู่กับโลกโดยไม่ติดโลกใจ “อยู่กับโลก”

พออยู่กับโลกก็บอกว่าของมันจำเป็นทั้งนั้นนะ อากาศก็จำเป็น น้ำก็จำเป็น ทุกอย่างจำเป็นทั้งนั้นนะ มันเป็นเรื่องที่ใช้ดำรงชีวิตทั้งนั้นนะ มันเป็นเรื่องจำเป็นทั้งนั้นนะ

แต่เป็นความจำเป็น.. แล้วเทวดาเขาต้องหายใจใหม่ละ แล้วพรหมเขาต้องหายใจเปล่านั้น ! ความจำเป็นของใคร เทวดา อินทร์ พรหม เขาไม่ต้องการอากาศ แต่มนุษย์มันต้องการ !

สิ่งที่มีมันต้องการ สัตว์เดรัจฉานมันต้องการ มันเป็นความต้องการของสถานะของภพ สิ่งที่เป็นความต้องการของปัจจัยเครื่องอาศัยของโลก เราอยู่กับโลก.. มันมีความจำเป็นนะ

เวลาผู้ประพฤติปฏิบัติเข้าไปตามความเป็นจริงแล้ว โห..เป็นพระอรหันต์นะ นู่นก็สมมุติ.. นี้ก็ไม่ใช่..

ไม่ใช่ หายใจทำไม.. ไม่ใช่ แต่ยังกินน้ำอยู่นั้นนะ.. พระอรหันต์ยังกินน้ำกินทำอยู่นะ แล้วถ้ามันไม่ดี กินมันทำไม

แต่ถ้าของเรามีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เราคาดหมาย เราหวัง เราต้องการ ตามความปรารถนา ทุกข์มันเกิดตรงนี้ไง พระอรหันต์ก็หายใจเหมือนเรานี้แหละ แต่เวลา เราหายใจนะ.. ต้องการอากาศบริสุทธิ์นะ จะไปเขาใหญ่.. อากาศที่บริสุทธิ์ที่สุดใน ประเทศไทย... จะไปปลูกบ้านอยู่ที่นั่น...

นี่ไง มันก็เลยเป็นค้นหา แสวงหา แต่ถ้าเราหาของเรา เราทำตามความจำเป็นของเรา พูดถึงว่ามาอย่างไร ความจริงของโลก เราอยู่กับโลกมันก็เป็นความจริงอันหนึ่ง เราตั้งสติไว้ มันเป็นหน้าที่การงานของเรานะ มันเป็นวิชาชีพของเรานะ มันเป็นสิ่งที่แสวงหา เพื่อดำรงชีวิตนะ แล้วชีวิตนี้มีค่ามากกว่านั้น

ถ้าชีวิตมีค่ามากกว่านั้น มีสติไหม เราจะเอาความดีที่เป็นอริยทรัพย์ ความดีที่เกิดขึ้นจากใจ ที่ไม่มีซื้อขายในท้องตลาด “ในวิภวณนี้ไม่มีซื้อมีขาย” สินค้าในโลกมารยาสาโดยมันซื้อขายจ้างผู้คนทำได้

ความดีและความชั่วของเรามันไม่มีใครที่จะซื้อขาย.. จ้างวานใครทำไม่ได้.. สมาริก็ตัวเอง.. ปัญญาที่ตัวเอง.. หลุดพ้นก็จิตเราจะหลุดพ้นเอง

ฉะนั้น สิ่งที่เรามีสถานะทางโลก เราทำหน้าที่การงาน จนเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ สิ่งที่เป็นสมบัติที่มีคุณค่ากับเรา เราจะเอาไหม เราจะแสวงหาไหม เราจะมีจุดยืนของเราไหม เพื่อประโยชน์กับเราเห็นไหม

นี่พุทธศาสนา เราเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพุทธศาสนา สิ่งนี้มีคุณค่ามาก คุณค่าต่อเมื่อมีสติมีปัญหา ถ้าไม่มีคุณค่า ไม่มีสติปัญญา สิ่งนั้นก็มีความดี แต่มีคุณค่าในตัวของมันเอง แต่จะไม่มีคุณค่ากับเราเลย เพราะเราไม่มีสติยับยั้งตัวเราเอง เราไม่มีจุดเริ่มต้น เราไม่บังคับจิตของเราให้เข้าสู่ธรรม เราไม่บังคับให้จิตเราเป็นธรรม เรามีแต่กิเลสเหยียบย่ำ เราเห็นไหม

ชีวิตโลกเป็นอย่างหนึ่ง หน้าที่การงานนี้เป็นความเสมอภาคกัน คนเกิดมามีปากมีท้อง มีหน้าที่การงานต้องแสวงหา ต้องหาปัจจัยเครื่องอาศัยเหมือนกัน! แต่ความสุขความทุกข์ไม่เท่ากัน คนที่ติดมาก คนที่ยึดมาก ทุกข์มาก.. คนที่แสวงหามากนั้นทุกข์มาก

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเห็นใหม่ สิ่งนี้เป็นความเสมอภาค เสมอภาคโดย
ศีล สมาธิ ปัญญา อริยสัจเป็นความจริง เราเข้าสู่ความจริงเพื่อประโยชน์กับเรา เห็นใหม่
นี่ความจริง เราเกิดมากับมายา เราเกิดมาจากกรรม มันเป็นโลกนี้อยู่ในมายา

แต่จริง.. จริงตามสมมุติ จริงตามวิญญูะ ผลของวิญญูะ ผลของกรรมทำให้เกิดเป็น
มนุษย์ แล้วประเสริฐมาก ถ้าไม่เกิดเป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ คูติ สัตว์ถูกเขาบังคับเห็นใหม่
วิวควาย ในพระไตรปิฎกมีมากมาย เจ้าของบังคับมันนะ มันเอาอกเอาใจก็ยังโดนเขี่ย
โดนตี โดนใช้งาน ในเมื่อเกิดในสถานะใดเห็นใหม่ เขาเกิดมาเขาทุกข์กว่าเราอีก

แต่เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ นี่มีเสรีภาพมาก แต่มันมีศักยภาพ มีหัวใจที่มีความ
ประเสริฐ ที่สามารถที่จะทำให้ถึงจุดที่สุดแห่งทุกข์ แล้วถ้าทำได้แล้วนะ คนๆ นั้นจะเป็น
ตัวอย่าง คนๆ นั้นจะเป็นครูบาอาจารย์ คนๆ นั้นจะสอนคน คนๆ นั้นจะบอกแนวทางเขา
เพราะอะไร เพราะจิตดวงนี้มันได้กัณฑ์ออกมาจากอริยสัจ จิตดวงนี้ได้สมบุกสมบั้นมา
จิตดวงนี้ได้มีการกระทำมา

เพราะมีการกระทำมันถึงรู้ ไม่มีการกระทำมันไม่รู้ เพราะมีการกระทำมา
อย่างนั้น ถึงได้บอกกล่าวคนอื่นได้ นี่ร่มโพธิ์ร่มไทร ครูบาอาจารย์ของเราเป็นร่มโพธิ์ร่ม
ไทร นกกา มันจะเกาะจะอาศัยร่มโพธิ์ร่มไทรของเรา เอวัง